

EL LLENGUATGE

Quin vi més fort!

El mosso de la casa de pagès on havíem fet llargues estades tenia un petit repertori propi de jocs de paraules a què recorria, invariablement, sempre que l'ocasió es presentava. Quan algun foraster o convidat tastava el vi de la casa, que era de molt de grau i que hom li oferia sense batejar, generalment no sabia estar de comentar: «Quin vi més fort!». I la resposta habitual no es feia esperar: «Fort? No l'heu pas de rosegar!».

El quid pro quo simulat, basat en la significació vària amb què es poden usar moltes paraules, ha estat sempre un dels recursos predilectes de l'humor popular. En el cas que hem exposat, el valor diferent que cada interlocutor atribueix a l'adjectiu *fort* ens serveix per a recordar que aquest mot té una aplicació molt àmplia, com a extensió lògica del seu significat propi o primitiu, i que és usat en el llenguatge col·loquial per a expressar moltes qualitats a les quals poden convenir d'altres adjectius de valor més específic. Observem, així, que en l'exemplificació que indica el Diccionari Fabra de l'ús d'aquest adjectiu apareix modificant els substantius següents: *bou, home, braç, constitució (física), voluntat, roca, plaça, veu, argument, motiu de greuge, àcid, cafè, llum, olor, pudor, cop, vent, passió, vi, licor, banc, exerciti aduersari*. No són, és clar, sinó una mostra significativa de l'heterogeneïtat de substantius a què aquest adjectiu es pot aplicar.

No sempre els escriptors i, especialment, els narradors, tenen prou en compte fets tan simples com aquest, l'observació dels quals tant pot contribuir que el llenguatge —sobretot en els diàlegs de les obres narratives— tingui aquest to planer i col·loquial, però subjecte a la més estricta correcció lingüística, pel qual tothom sembla advocar i que és, certament, desitjable. *Fort* pot ésser intercanviable, en certs casos, amb molts altres adjectius, com per exemple *dur, sòlid, violent o poderós*, però en un diàleg, abans de recórrer a cap d'aquests, sempre mirariem si l'expressió popular sol resoldre aquell cas amb el que comentem. És un fet, també, a tenir en compte en les traduccions: la nostra llengua no és pas l'única que té aquest ús popular tan extens de l'adjectiu *fort* però els casos concrets d'aplicació no són sempre coincidents.

Observem, en canvi, que per a referir-se a una persona de molta força muscular el llenguatge popular sol preferir avui l'adjectiu *forçut* o la frase verbal *tenir molta força*.

Albert Jané